Hankehakemus
Kokonaisturvalliset ja kriisinkestävät kunnat Pohjois-Karjalassa

Kaksivuotinen yhteishanke 1.1.2027–31.12.2028 | 11 kuntaa

Kaksivuotisen Kokonaisturvalliset ja kriisinkestävät kunnat Pohjois-Karjalassa -hankkeen tavoitteena on vahvistaa 11 kunnan käytännön valmiussuunnittelua ja kriisinkestävyyttä rakentamalla yhteisiä, kunnissa suoraan hyödynnettäviä toimintamalleja häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Joensuun kaupunki ja Outokummun kaupunki eivät ole hankkeessa mukana.

1. Tausta

Pohjois-Karjala on turvallisuusympäristön kannalta erityinen rajamaakunta. Muuttunut turvallisuusympäristö, hybridi-, kyber- ja informaatiovaikuttamisen uhat, energia- ja huoltovarmuuskysymykset, kriittisen infrastruktuurin toimintakyky sekä pitkät etäisyydet korostavat kuntien käytännön varautumisen ja keskinäisen yhteistyön merkitystä.

Hankkeen lähtökohtana on kuntien tunnistama tarve vahvistaa valmiussuunnittelun käytännön osaamista ja saada rajalliset asiantuntijaresurssit tehokkaasti 11 kunnan käyttöön. Hanke toteutetaan kuntien yhteisenä kokonaisuutena. Sen painopiste on konkreettisessa suunnittelu-, valmistelu-, koulutus- ja harjoitustyössä, ei erillisen strategisen organisaation rakentamisessa.

Kuntien varautumisvelvollisuus perustuu valmiuslain 12 §:ään. Lisäksi kunnan hallintosäännössä määritellään toimivallat, vastuut ja menettelyt normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kukin kunta vastaa oman hallintosääntönsä, johtamisjärjestelmänsä ja toimialojensa mukaisesti varautumisen järjestämisestä, päätöksenteosta, resursoinnista, suunnitelmien hyväksymisestä ja ylläpidosta sekä valmiuden harjoittelusta.

Hankkeen valmiussuunnittelijat eivät siirrä tai poista osallistuvien kuntien lakisääteisiä tai hallintosäännön mukaisia vastuita eivätkä vastaa kuntien varautumisesta niiden puolesta. Valmiussuunnittelijat toimivat kuntien johdon, toimialojen ja nimettyjen vastuuhenkilöiden tukena. He neuvovat, opastavat, suunnittelevat ja koordinoivat, laativat yhteisiä mallipohjia ja toimintakortteja, kirjoittavat uusia sekä päivittävät vanhoja suunnitelmia yhteistyössä kuntien kanssa ja tukevat kuntien välisen yhteistyön yhdenmukaistamista. Kunnat nimeävät työhön omat vastuuhenkilönsä, tuottavat tarvittavat lähtötiedot, osallistuvat suunnitteluun ja harjoitteluun sekä tekevät omaan toimivaltaansa kuuluvat päätökset.

2. Hankkeen tavoitteet

Päätavoitteena on nostaa osallistuvien kuntien valmiussuunnittelun käytännön tasoa ja yhdenmukaisuutta siten, että kunnilla on hankkeen päättyessä ajantasaiset keskeiset suunnitelmat, selkeät toimintakortit, toimiva tilannekuva- ja hälyttämismenettely sekä harjoiteltu häiriötilanteiden johtamismalli. Hankkeen työ tehdään yhdessä kuntien kanssa siten, että vastuu ja osaaminen jäävät pysyvästi kuntien omiin organisaatioihin.

- Kartoittaa 11 kunnan varautumisen nykytila ja sopia kuntakohtaiset kehittämiskohteet.
- Päivittää kuntien yleiset valmiussuunnitelmat ja tukea toimialojen keskeisten valmius- ja jatkuvuussuunnitelmien yhteensopivuutta.

- Laatia ja yhtenäistää käytännön toimintakortteja, hälytys- ja yhteystietokäytäntöjä sekä häiriötilanteiden johtamisen menettelyjä.
- Kehittää kuntien tilannekuvan muodostamista, raportointia ja tiedonkulkua yhteensopivaksi keskeisten viranomaisten kanssa.
- Tukea kriisiviestinnän valmiuksia ja kytkeä viestintä osaksi häiriötilanteiden johtamista.
- Vahvistaa palvelujen jatkuvuuden, kriittisten riippuvuuksien ja huoltovarmuuden tunnistamista kunnissa.
- Lisätä henkilöstön käytännön osaamista koulutuksilla, työpajoilla ja harjoituksilla.
- Vakiinnuttaa 11 kunnan välinen asiantuntijayhteistyö ja yhteisesti hyödynnettävät mallipohjat.

3. Toteutus ja henkilöstö

Toimintamalli perustuu isäntäkuntamalliin. Isäntäkunta palkkaa kaksi valmiussuunnittelijaa määräajaksi 1.1.2027–31.12.2028 yhteensä 11 kunnan käyttöön.

Valmiussuunnittelijoista toinen toimii tiimin koordinoivana valmiussuunnittelijana, käytännössä ns. kymppinä. Tehtävä sisältää työn yhteensovittamista, kokonaisuuden seurantaa, yhteisten työmenetelmien koordinointia sekä yhteydenpitoa isäntäkuntaan ja ohjausryhmään. Tehtävään ei liity esihenkilö-, työnjohto- eikä henkilöstöhallinnollista vastuuta. Molemmat valmiussuunnittelijat tekevät varsinaista valmiussuunnittelutyötä kunnille.

Kunnat jaetaan suunnittelijoiden ensisijaisiin vastuukuntiin mahdollisimman tasapainoisesti. Koska kuntia on 11, jako voi olla esimerkiksi 6 + 5 kuntaa. Lisäksi osa tehtävistä toteutetaan asiakokonaisuuksittain yhteisesti, jotta mallipohjat ja toimintatavat pysyvät yhdenmukaisina.

Hanketta ohjaa ohjausryhmä, jossa ovat isäntäkunnan ja osallistuvien kuntien edustus sekä tarpeelliseksi katsottavat keskeiset alueelliset yhteistyötahot. Ohjausryhmä seuraa etenemistä, priorisoi yhteisiä kokonaisuuksia ja tukee tulosten käyttöönottoa.

4. Toimenpiteet vuosille 2027–2028

2027 – nykytila kuntoon ja perusrakenteet toimiviksi

- Kuntakohtainen nykytilakartoitus: voimassa olevat suunnitelmat, vastuut, yhteystiedot, hälytyskäytännöt, kriisiorganisaatio ja keskeiset puutteet.
- Kuntakohtaisen työohjelman ja prioriteettien laatiminen yhdessä kunnan johdon ja vastuuhenkilöiden kanssa.
- Yleisten valmiussuunnitelmien päivityksen käynnistäminen ja yhteisten mallipohjien laatiminen.
- Häiriötilanteiden johtamisen ja kriisiorganisaation roolien, varahenkilöiden, kokoontumisen ja hälyttämisen tarkentaminen.
- Tilannekuvan perusmallin rakentaminen: mitä tietoa kerätään, kuka kokoaa, kenelle raportoidaan ja millä rytmillä.
- Kriisiviestinnän peruskäytäntöjen ja viestinnän toimintakorttien yhteensovittaminen.
- Kriittisten palvelujen ja keskeisten riippuvuuksien tunnistaminen sekä jatkuvuudenhallinnan kehittämiskohteiden kokoaminen.
- Kuntakohtaiset työpajat ja vähintään yhteisesti sovitut koulutus- tai harjoitustilaisuudet käytännön puutteiden testaamiseksi.

2028 – suunnitelmat käyttöön, harjoittelu ja vakiinnuttaminen

- Valmiussuunnitelmien ja keskeisten toimintakorttien viimeistely sekä yhteensopivuuden tarkistaminen.

- Toimialojen jatkuvuudenhallinnan tukeminen erityisesti johtamisen, ICT:n, toimitilojen, energian, veden, hankintojen ja henkilöstön keskeisissä riippuvuuksissa kunnan tarpeiden mukaan.
- Tilannekuva-, hälytys-, johtamis- ja kriisiviestintäkäytäntöjen testaaminen harjoituksissa.
- Kuntien omien harjoitusten suunnittelun ja toteutuksen tukeminen sekä havaintojen kirjaaminen korjaaviksi toimenpiteiksi.
- Yhteistoiminnan käytäntöjen yhteensovittaminen pelastuslaitoksen, hyvinvointialueen ja muiden keskeisten viranomaisten kanssa.
- Yhteisen mallipohja- ja toimintakorttipankin viimeistely niin, että kunnat pystyvät ylläpitämään aineistoa hankkeen jälkeen.
- Kuntakohtainen loppuarvio: tehdyt päivitykset, jäljelle jäävät kehittämistarpeet, vastuut ja ylläpidon vuosikello.
- Hankkeen tulosten kokoaminen ja jatkotoimintamallin sopiminen 11 kunnan kesken.

5. Tuotokset ja vaikutukset

Konkreettiset tuotokset

- 11 kuntakohtaista nykytila- ja kehittämiskuvaa.
- Päivitetyt tai päivitysprosessissa loppuun saatetut kuntien yleiset valmiussuunnitelmat ja sovitut keskeiset toimialakohtaiset kokonaisuudet.
- Yhteiset mallipohjat häiriötilanteiden johtamiseen, tilannekuvaan, hälyttämiseen ja kriisiviestintään.
- Kuntakohtaisesti tunnistetut kriittiset palvelut ja keskeiset jatkuvuusriippuvuudet.
- Koulutus-, työpaja- ja harjoituskokonaisuudet sekä niistä johdetut korjaavat toimenpiteet.
- Ylläpidettävä vuosikello ja vastuutus varautumisen jatkuvalle kehittämiselle.

Tavoitellut vaikutukset

- Valmiussuunnittelu muuttuu kunnissa aiempaa käytännönläheisemmäksi ja systemaattisemmaksi.
- Häiriötilanteen käynnistyessä vastuut, hälyttäminen, johtaminen ja tilannekuvan muodostaminen ovat selkeämpiä.
- Kuntien suunnitelmien ja toimintatapojen yhteensopivuus paranee.
- Henkilöstön osaaminen vahvistuu käytännön tekemisen, koulutusten ja harjoittelun kautta.
- Palvelujen jatkuvuuteen liittyvät kriittiset riippuvuudet tunnistetaan paremmin ja niiden häiriöihin voidaan varautua ennakolta.
- Hankkeen jälkeen kunnilla on käytössään ylläpidettävät työkalut ja sovittu toimintatapa varautumisen jatkuvaan kehittämiseen.

6. Seuranta

Hankkeen etenemistä seurataan ensisijaisesti konkreettisten tuotosten ja kuntakohtaisten työohjelmien toteutumisella. Seurannassa voidaan käyttää esimerkiksi suunnitelmien päivitystilannetta, laadittujen toimintakorttien määrää, toteutuneita koulutus- ja harjoitustilaisuuksia, harjoituksissa havaittujen kehittämistoimien etenemistä sekä kuntakohtaisten ylläpitovastuiden ja vuosikellon käyttöönottoa.

7. Kustannukset ja rahoitus

Maakuntaliiton tulevaisuusrahaston 49 900 euron rahoitus on jaettu laskelmassa tasan vuosille 2027 ja 2028. Kuntien maksuosuudet on laskettu koko kaksivuotiskaudelle siten, että 50 prosenttia jaetaan tasan 11 kunnan kesken ja 50 prosenttia asukaslukujen suhteessa.

Kustannukset €	2027	2028	Yhteensä
Palkkakustannukset ja henkilöstösivukulut	130 175	132 779	262 954
Henkilö 1 (kymppi) (4 200 €/kk)	66 675	68 009	134 684
Henkilö 2 (4 000 €/kk)	63 500	64 770	128 270
Matkakustannukset	4 000	4 000	8 000
Tiedotus- ja markkinointi	0	0	0
Osto- ja asiantuntijapalvelut	1 000	1 000	2 000
Vuokrat (huonevuokra 140 €/hlö/kk)	3 360	3 360	6 720
Hallinto (200 €/hlö/kk)	4 800	4 800	9 600
Tietokone/puhelinleasing (80 €/hlö/kk)	1 920	1 920	3 840
Muut kustannukset	500	500	1 000
Yhteensä	145 755	148 359	294 114

Hankkeen rahoitussuunnitelma €	2027	2028	Yhteensä
Pohjois-Karjalan maakuntaliiton tulevaisuusrahasto	24 950	24 950	49 900
Kuntien omarahoitus	120 805	123 409	244 214
Yhteensä	145 755	148 359	294 114

Kunta	Asukasmäärä 31.12.2025	Tasajako 50 %	Asukaslukujako 50 %	Kustannus €/ vuosi	Kustannus €/ 2 vuotta
Heinävesi	2 884	11 101	4 638	7 870	15 739
Ilomantsi	4 297	11 101	6 911	9 006	18 012
Juuka	4 056	11 101	6 523	8 812	17 624
Kitee	9 405	11 101	15 126	13 114	26 227
Kontiolahti	15 053	11 101	24 209	17 655	35 310
Lieksa	9 850	11 101	15 841	13 471	26 942
Liperi	11 987	11 101	19 278	15 190	30 379
Nurmes	8 759	11 100	14 087	12 593	25 187
Polvijärvi	3 930	11 100	6 321	8 710	17 421
Rääkkylä	1 830	11 100	2 943	7 021	14 043
Tohmajärvi	3 874	11 100	6 230	8 665	17 330
Yhteensä	**75 925**	122 107	122 107	122 107	244 214

Kustannuksissa ei ole huomioitu ohjausryhmän jäsenten palkka- ja matkakustannuksia eikä kuntien henkilöstölle yhteisistä, maakunnallisista tai valtakunnallisista harjoituksista aiheutuvia kustannuksia. Kukin organisaatio vastaa näistä kustannuksista itse.